

E-TUND – KOHTUME ÜHISES VIRTUAALSES KLASSIRUUMIS

TUNNIKAVA #371b

Tunni teema:	Mida mu T-särk mulle jutustaks, kui ta rääkida saaks?						
Külalisõpetaja:	Anet Adamson , Fashion Revolution Estonia algatuse koordinaator						
Õpilased:	4.–6. klass						
Tunni õpieesmärk:	Õpilane mõistab moe- ja rõivatööstuse kolme peamist põhiprobleemi. Õpilane teab, millise mõjuga on rõivaste tootmine ja mida teha rõivastega nende eluea lõpus.						
Seos RÕK-iga:	rohepädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, loodusteaduste pädevus						
45-minutilise tunni ülesehitus:	<table border="1"> <thead> <tr> <th>5 min</th> <th>17 + 5 min</th> <th>17 min</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ettevalmistus ja hääletus</td> <td>ülekanne + küsimused ja vastused külalisõpetajaga</td> <td>õpilaste iseseisev töö klassis</td> </tr> </tbody> </table>	5 min	17 + 5 min	17 min	ettevalmistus ja hääletus	ülekanne + küsimused ja vastused külalisõpetajaga	õpilaste iseseisev töö klassis
5 min	17 + 5 min	17 min					
ettevalmistus ja hääletus	ülekanne + küsimused ja vastused külalisõpetajaga	õpilaste iseseisev töö klassis					
Tunni ettevalmistus õpetajatele ja õpilastele:	Vajalikud vahendid video vaatamiseks: arvuti, internetiühendus, kõlarid, projektor. • Palun avage arvuti, projektor ja e-tunni YouTube'i link. • Logige võimalusel sisse YouTube'i keskkonda, et saaksite anda märku oma klassi liitumisest tunniga ja edastada õpilaste küsimusi. • Kontrollige kõlareid, et heli oleks kosta kogu klassiruumis. • Et edastada õpilaste küsimusi otseülekande ajal, vajutage vasakus allservas olevale YouTube'i nupule, mis avab video uues aknas koos vestlusaknaga küsimuste jaoks (järelvaatamisel pole seda vaja teha): ETTEVALMISTUS E-TUNNIKS • Tutvuge õpilaste töölehega. NB! Kui soovite töölehte oma klassi jaoks kohendada, muutke DOCX failis olevat töölehte just teie klassile sobivaks kustudades või lisades ülesandeid. Siis printige tööleht ja jagage vajalik õpilastele.						

Tunni teema taust:	Tekstiilitööstus on väga suur ülemaailme saaste tekitaja. See sektor kurnab loodust, ei arvesta piisavalt tööliste heaoluga ja suunab tarbijaid aina enam tarbima. Moevaldkonna probleemid on laialdased, mille teadvustamine on oluline juba varakult. E-tunnis vaatleme Fashion Revolution Estonia algatuse koordinaatori Anet Adamsoni abiga, millised on moevaldkonna peamised probleemid ja kuidas rõivaid targemalt tarbida! Lisaks vastame õpilaste moe ja rõivastega seotud küsimustele! E-tunni loomist on toetanud Haridus- ja Teadusministeerium.
Häälestus ja ülesanne video ajaks 5 min	Paluge õpilastel pinginaabriga arutleda kahe punkti üle (vt tööleht): 1) kust teie riided tulevad, nt kes ja mis poest teie peres riideid ostab? 2) kas olete kunagi mõelnud, kes teie rõivad valmistab ja kus? Laske neil kirja panna, mida nad ise tahaksid moest ja rõivatööstusest teada? Alternatiivina võite enne e-tundi antud teemal ka klassis ühiselt vestleda.
Otseülekande vaatamine ja küsimuste esitamine 20 min	KÜSIMUSTE ESITAMINE KÜLALISÕPETAJALE Youtube'i vestlusesse ootame koolidelt küsimusi külalisõpetajale vormis: <i>Kaari 12. klass, Kurtna Kool. Kuidas saada presidendiks?</i> Õpetaja küsib õpilastelt ja valib välja parimad küsimused. Õpetaja või üks õpetaja poolt määratud õpilane kirjutab küsimused YouTube'i vestlusaknasse. Kui õpilased jälgivad tundi oma seadmest, siis leppige õpilastega enne tundi kokku YouTube'i vestluses osalemise reeglid. Reeglite õpetamiseta õpilasi Youtube'i lasta ei tohi, sest õpilased hakkavad tundi segama. Kui vestlus muutub liialt segavaks, suletakse vestlus ja küsimusi esitada ei saa. Palun hoiatage oma õpilasi, et võib juhtuda, et kõigile küsimustele ei jõua otseülekandes vastata. Mida varem jõuate küsimused saata, seda suurema tõenäosusega jõuame vastata.
Õpilaste iseseisev töö 20 min	Tööleht “Mida mu T-särk mulle jutustaks, kui ta rääkida saaks?” Tekstiilitööstus on väga suur ülemaailme saaste tekitaja. See sektor kurnab loodust, ei arvesta piisavalt tööliste heaoluga ja suunab tarbijaid aina enam tarbima. Moevaldkonna probleemide teadvustamine on oluline juba varakult. E-tunnis vaatleme Fashion Revolution Estonia algatuse koordinaatori Aneti abiga, millised on selle valdkonna peamised probleemid ja kuidas rõivaid targemalt tarbida! Kasuta töölehte nii: • enne otseülekannet arutle pinginaabriga rõivaste ja kiirmoe üle • otseülekande ajal küsi küsimusi • pärast otseülekannet tee ülesanne ENNE OTSEÜLEKANDE VAATAMIST ARUTLE PINGINAABRIGA Arutlege pinginaabriga järgmise kahe punkti üle: 1) kust teie riided tulevad, nt kes ja mis poest teie peres riideid ostab? 2) kas olete kunagi mõelnud, kes teie rõivad valmistab ja kus? Nüüd pange kirja, mida te ise tahaksite moest ja rõivatööstusest teada?

OTSEÜLEKANDE AJAL KÜSI KÜSIMUSI

Et saada vastuseid enda jaoks olulistele küsimustele, saad otseülekande ajal esinejale küsimusi esitada. Selleks ütle oma küsimus õpetajale, kes selle esinejale edastab.

OTSEÜLEKANDE JÄREL LOE ARTIKKEL JA LEIA LÕIKUDELE ÕIGED ALAPEALKIRJAD

Loe pärast alljärgnevat sissejuhatust läbi tabelis olevad lõigud ning leia neile kümne alapealkirja seast õige. Kirjuta sobiva pealkirja number lõigu ees olevale lüngale.

Kiirmood on suur teema, mis hõlmab kõike alates jäätmetest, kiirmoetööstuse mõjust kliimamuutustele ja lõpetades töötajate õigustega. Kiirmoetööstus on ka üks tulusamaid tööstusharusid maailmas ja samal ajal ka üks keskkonda kahjustavamaid tööstusharusid. Me kõik kanname riideid, seega on meil kõigil oma roll parema ja keskkonnasõbralikuma moetööstuse poole liikumisel. Siin on 10 fakti, mida kiirmoe ja eetilismate rõivavalikute tegemise kohta meeles pidada:

1. KIIRMOOD
KAHJUSTAB MEIE
PLANEETI

2. KIIRMOEBRÄNDID
SOODUSTAVAD
KLIIMAMUUTUSI

3. KIIRMOEBRÄNDID JA
SEALSED TÖÖTAJAD

4. TINGIMUSTE
PARANDAMINE TEHAES
EI TÕSTAKS RIIETE HINDA

5. TÖÖSTUSED
(SWEATSHOPS) POLE
VAJALIKUD

6. KIIRMOEFIRMAD SEAVAD
KASUMI ESIKOHALE

7. SEE EI OLE JÄTKUSUUTLIK,
ISEGI KUI ETIKETIL ON NII
KIRJAS

8. KIIRMOERÕIVASTE
ÄRAVISKAMINE POLE
LAHENDUS

9. RIIETE ANNETAMINE
VÕI MÜÜMINE EI OLE
ALATI JÄTKUSUUTLIK

10. PARIM VIIS OLLA
JÄTKUSUUTLIK ON
OSTA VÄHEM

ÜLESANNE KOOS VASTUSTEGA ÕPETAJALE

4 Puhaste riiete kampaania kohaselt on rõivatööstuste palk harva üle 3% poes makstavast hinnast. Palkade tõstmine ei mõjutaks üksikute rõivaste hinda, vaid vähendaks lihtsalt ettevõtte kasumit (mis on umbes 59% rõiva jaehinnast).

10 Iirimaal kogutakse olmejäätmetena igal aastal umbes 63 000 tonni rõivaid ja muid tekstiile ning neid töödeldakse jäätmejaamades või prügilates. Kuigi kasutatud asjade ostmise või säästvate materjalide valimine on suurepärane. Parim, mida teha saate on aga vähem osta ja tarbida. Nii tekib vähem jäätmeid. Raiskamiskultuurist tuleks eemalduda. Enne riiete äraviskamist tuleks mõelda, kas neid saaks parandada, annetada, müüa või taaskasutada.

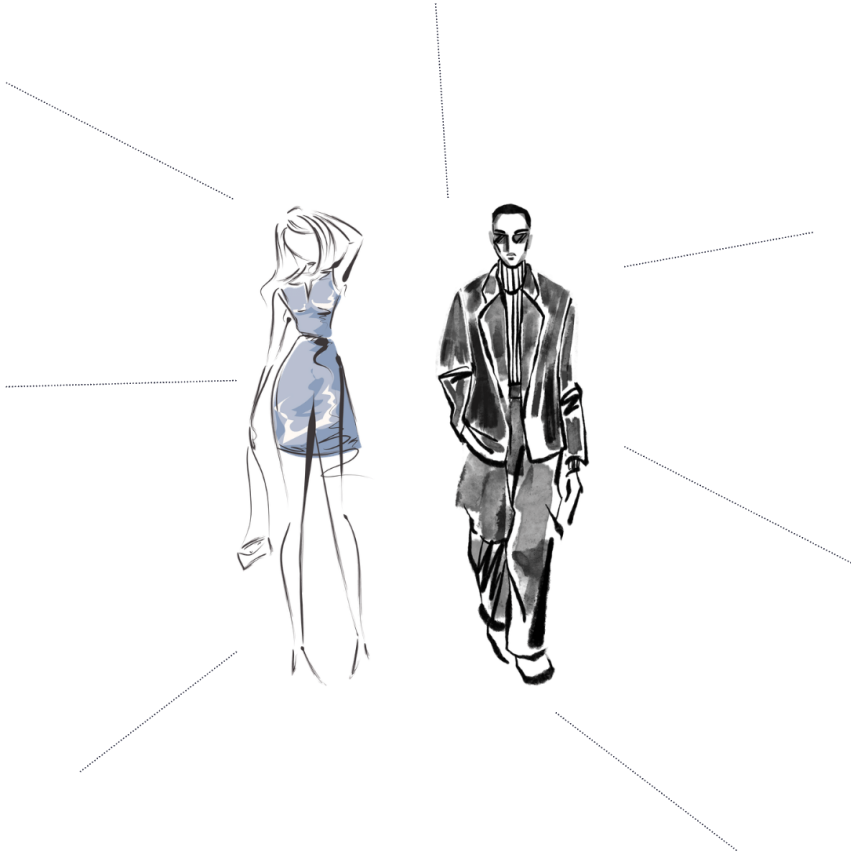
3 Kiirmoebrändide rõivaid valmistatakse sageli riikides, kus on vähe tööjõukaitset ja töötajatele makstakse väga väikest palka (umbes 2 eurot päevas). Samuti on ohus töötajate tervis, sest mürgiseid kemikaale ja värvaineid ei kõrvaldata ohutul viisil.

7 Üha enam moebrände avaldab jätkusuutlikke jooni – see on märk sellest, et moe aktivistide kampaaniad on mõju avaldanud. Paljud kiirmoebrändid kasutavad seda aga turundustriikina, et müüa rohkem riideid. Seda nimetatakse rohepesuks – kui ettevõtte väidab end olevat jätkusuutlikum, kui ta tegelikult on. Tasub uurida, miks toovad kaubamärgid välja üksikud jätkusuutlikud jooned, selle asemel, et muuta oma süsteeme, tavasid ja kõike, mida nad müüvad, jätkusuutlikumaks.

	2 Ülemaailmne moetoöstus tekitas 2018. aastal umbes 2,1 miljardit tonni kasvuhoonegaase, mis moodustab 4% kogu maailmast. Selle põhjuseks on viisid, kuidas ettevõtted oma materjale hangivad. Sageli on riided valmistatud müügikohast kaugel. Ühe rõivaeseme valmistamine võib hõlmata palju edasi-tagasi reisimist erinevate tehaste ja tootmisliinide vahel.	6 Kiirmoefirmad on huvitatud kasumi teenimisest, mitte kohalike kogukondade abistamisest. Kui nad seda teeksid, makstaks töötajatele elatisraha ja reoveest pärit kemikaalid ei voolaks ümbritsevatesse tänavatesse ja veekogudesse. Sageli liiguvad kaubamärgid palkade tõustes või tööjõu õiguste taseme paranedes teise riiki, kus nad saavad jätkata odavat tootmist.
5 Mõned moettevõtted õigustavad töötajate kohtlemist väitega, et nad pakuvad tööd kohas, kus on töövõimalusi vähe. See aga ei vabanda töötajate ärakasutamist ja halba kohtlemist. Sealsed töökohad on väga rahvarohked, halbade ja vastuvõetamatute või ebaseaduslike töötingimustega. Rõivafirmadel on võimalus oma standardeid parandada. Kui rohkem ettevõtteid asetaks töötajate õigused ja keskkonnakaitse kasumist kõrgemale, oleksid tehased sunnitud kehtestama kõrgemad standardid.	9 Riiete annetamine või müümine on parem kui prügilasti panemine, kuid sellega kaasnevad omad komplikatsioonid. Esiteks ei sobi kõik annetatu, mis tähendab, et heategevuspood või riidepank peab riided ikkagi ära viskama. Osa riideid saadetakse ka välismaale, et neid müüa teistes riikides, kuid need võivad ka seal prügilasse sattuda. Ellen MacArthuri fondi andmetel toodetakse maailmas vähem kui 1% rõivastest uuteks rõivasteks, mis tähendab, et ringlusse võetavad rõivad lammutatakse, viiakse prügilasse või põletatakse. Samuti on hakatud kasutatud riiete pealt raha teenima. Inimesed ostavad kasutatud või <i>vintage</i> riideid madala hinnaga, kuid müüvad need kõrgema hinnaga edasi. Vanade riiete annetamine on endiselt oluline osa jätkusuutlikuma moetoöstuse loomisel, kuid tasub meeles pidada, et see pole alati nii lihtne, kui tundub.	
8 Püüdes elada säästvamalt ja kasutada vähem esemeid, püüavad paljud inimesed kasutada minimalistlikku lähenemist, mis hõlmab vabanemist kõigest, mida tegelikult ei vajata. Luuakse ka kapselgarderoob, mis tähendab kapis olevate rõivaste arvu vähendamist kuni peotäie põhiesemeteni. Teekond kapselgarderoobi poole algab aga sageli sellest, et viskad välja kõik, mida alles jätta ei taha, kuid see pole just kõige jätkusuutlikum lähenemine. Selle asemel on parem leida loomingulisi viise kapis leiduva kasutamiseks. Tuleks katsetada uusi asju: kasutada aksessuaare, muuta vanad riided trendikaks, proovida riide värvimist, sidumist või pleegitamist. Vanad T-särgid võivad saada hoopis tolmulappideks.	1 Kiirmoetoöstus avaldab meie keskkonnale negatiivset mõju. Rõivad on sageli valmistatud mürgiste värvainetega ja seal kasutatakse suures koguses vett. Need mürgised kemikaalid satuvad sageli tehaseid ümbritsevatesse piirkondadesse, kahjustades sealset keskkonda ja ohustades läheduses elavate kogukondade tervist, samuti elusloodust ja ökosüsteemi. Sealsest tööstusest pärit riided tekitavad meie ookeanitesse mikroplasti osakesi. Iga kord, kui pestakse (odavaid, sünteetilisi) materjale nagu polüester või nailon, eralduvad pisikesed plastosakesed, mis võivad sattuda ka veekogudesse, mõjutades elusloodust ja joogivett.	

Viide eestikeelsele artiklile: <https://www.teeviit.ee/10-fakti-kiirmoest/>

Ülesanne 2. Kirjuta pildi iga joone otsa sinu jaoks oluline mõte tänase teema kohta ning koosta kiirmoest oma mõttekaart. Näiteks mida sa uut teada said? Mida edaspidi teisiti teed? Kas ja kuidas oma tarbimist muudad? Mis on kiirmood?

	LISAÜLESANDED KOOLIS VÕI KODUS 1. Uuri enda riiete silte – millest sinu riided koosnevad, kuidas neid hooldada, kus need on toodetud ja mida muud põnevat riiete siltidel on kirjas? 2. Uuri välja, kus asub sinu kodule lähim rõivaste tagastuskoht, kuhu viia kasutult seisvad riided? 3. Mõtle sellele, mis saab sinu ära antud riietest. Kas need müüakse edasi, annetatakse, suunatakse ümbertöötlusesse, põletatakse, ladestatakse või midagi muud?
Võimalikud lisamaterjalid	Filmid, mida vaadata: Slay (2021); The True Cost (2015); Moest väljas (2015); The Minimalists (2021). Podcastid, mida kuulata: Conscious Style Podcast ja Ökoskoop Instagrami konto, mida jälgida: Fashion Revolution Estonia (@fash_rev_estonia) • Facebooki leht, mida jälgida: Fashion Revolution Estonia

* Tunnikava on loodud selleks, et pakkuda õpetajatele välja erinevaid variante õpilaste aktiivseks kaasamiseks tunni teemasse. Tunnikavas on meetodite osas tihti välja pakutud valikuvariante ja õpetaja teeb ise otsuse, millist meetodit kasutada. Tunnikava ei pea tingimata kasutama.